

ТАНЕЦЬ У МІЖДИСЦИПЛІНАРНІЙ ПЛОЩИНІ

УДК 792.8+796

ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ТЕХНІКО-ЕСТЕТИЧНИХ ВИДІВ СПОРТУ

Сосіна Валентина Юріївна,

<https://orcid.org/0000-0003-4866-532X>

кандидат педагогічних наук, професор,

Львівський державний університет фізичної культури,

Львів, Україна,

valentina.sosina@gmail.com

Проблема інтеграції спорту та мистецтва не нова, однак особливе значення вона набула у теперішній час. У зв'язку з цим аналіз шляхів, що сприяють інтеграції мистецтва та спорту, на прикладі хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту є актуальним і представляє теоретичний і практичний інтерес. **Мета дослідження** полягала в аналізі шляхів інтеграції хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту у світлі сучасних тенденцій їх розвитку. **Методи дослідження.** У ході дослідження було застосовано теоретичний аналіз даних науково-методичної та спеціальної літератури, документальних матеріалів (правила змагань, навчальні програми для хореографічних шкіл і танцювальних колективів, а також з техніко-естетичних видів спорту), відеоаналіз балетних спектаклів, виступів і практичних занять хореографічних колективів, балетних студій, провідних спортсменів тощо. **Наукова новизна** дослідження полягає у тому, що зроблено детальний аналіз факторів, що визначають можливі шляхи їх інтеграції, що обумовлені історичними аспектами виникнення обох видів діяльності людини, естетичним початком, значенням виразності, подібним засобам і методам навчання і виховання, переліком структурних груп і подібністю техніки виконання рухів, наявністю наперед складеної програми дій (композиції), способам музичного супроводу, вимогами до морфологічних, функціональних і фізичних показників, оформленням виступів, костюмів тощо. **Висновки.** Проведений аналіз дозволив виділити спільні та відмінні риси, а також можливі шляхи інтеграції, синтезу, взаємопроникнення та взаємозбагачення хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту, завдяки яким виникли нові види спорту, де естетична значимість має яскраво виражений характер (художня гімнастика, синхронне плавання, фрістайл, черлідінг, естетична гімнастика та ін.). Виявлено, що завдяки сучасним тенденціям розвитку мистецтва хореографії та техніко-естетичних видів спорту й надалі буде відбуватиметься їх взаємна інтеграція, що сприятиме появі нових видів спорту і напрямів хореографічного мистецтва.

Ключові слова: інтеграція; мистецтво; хореографія; техніко-естетичні види; спорт.

ПУТИ ИНТЕГРАЦИИ ХОРЕОГРАФИЧЕСКОГО ИСКУССТВА И ТЕХНИКО-ЭСТЕТИЧЕСКИХ ВИДОВ СПОРТА

Сосіна Валентина Юрїївна,

<https://orcid.org/0000-0003-4866-532X>

кандидат педагогических наук, профессор,

Львовский государственный университет физической культуры,

Львів, Україна,

valentina.sosina@gmail.com

Проблема интеграции спорта искусства не нова, однако особое значение она приобрела в настоящее время. В связи с этим анализ путей, способствующих интеграции искусства и спорта, на примере хореографического искусства и технико-эстетических видов спорта является актуальным и представляет теоретический и практический интерес. **Цель исследования** заключалась в анализе путей интеграции хореографического искусства и технико-эстетических видов спорта в свете современных тенденций их развития. **Методы исследования.** В процессе исследования был использован теоретический анализ данных научно-методической и специальной литературы, документальных материалов (правила соревнований, учебные программы для хореографических школ и танцевальных коллективов, а также технико-эстетических видов спорта), видеоанализ балетных спектаклей, выступлений и практических занятий хореографических коллективов, балетных студий, ведущих спортсменов и т.п. **Научная новизна** исследования заключается в том, что выполнен детальный анализ факторов, определяющих возможные пути их интеграции, обусловленные историческими аспектами возникновения обоих видов деятельности человека, эстетическим началом, значением выразительности, подобным средствам и методам обучения и воспитания, перечнем структурных групп и сходством техники выполнения движений, наличием заранее составленной программы действий (композиции), способам музыкального сопровождения, требованиями к морфологическим, функциональным и физическим показателям, оформлением выступлений, костюмов и тому подобное. **Выводы.** Проведенный анализ позволил выделить общие и отличительные черты, а также возможные пути интеграции, синтеза, взаимопроникновения и взаимообогащения хореографического искусства и технико-эстетических видов спорта, благодаря которым появились новые виды спорта, где эстетическая значимость имеет ярко выраженный характер (художественная гимнастика, синхронное плавание, фристайл, черлидинг, эстетическая гимнастика и др.). Выявлено, что благодаря современным тенденциям развития искусства хореографии и технико-эстетических видов спорта и в дальнейшем будет происходить их взаимная интеграция, что будет способствовать появлению новых видов спорта и направлений хореографического искусства.

Ключевые слова: интеграция; искусство; хореография; технико-эстетические виды; спорт.

WAYS OF INTEGRATION OF CHOREOGRAPHIC ART AND TECHNICAL-AESTHETIC SPORTS

Sosina Valentyna,

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor,

Lviv State University of Physical Culture

Lviv, Ukraine,

valentina.sosina@gmail.com

The problem of integrating the sport of art is not new, but it has acquired special significance at the present time. In this regard, the analysis of ways that promote the integration of art and sports, on the example of choreographic art and technical and aesthetic sports is relevant and of theoretical and practical interest. **The aim of the study** was to analyze the ways of integrating choreographic art and technical and aesthetic sports in the light of current trends in their development. **Research methods.** The theoretical analysis of data from scientific and methodological and specialized literature, documentary materials (competition rules, training programs for choreographic schools and dance groups, and technical and aesthetic sports), video analysis of ballet performances, performances and practical exercises of choreographic collectives, ballet studios, leading athletes, etc. **The scientific novelty** of the research is that a detailed analysis of the factors determining the possible ways of their integration due to the historical aspects of the emergence of both types of human activity, the aesthetic beginning, the significance of expressiveness, the similar means and methods of teaching and upbringing, the list of structural groups and the similarity of the technique, , the presence of a pre-compiled program of actions (composition), methods of musical accompaniment, requirements for morphological, functional physical indicators, execution of performances, costumes and the like. **Conclusions.** The analysis allowed to identify common and distinctive features, as well as possible ways of integration, synthesis, interpenetration and mutual enrichment of choreographic art and technical and aesthetic sports, thanks to which new sports appeared where aesthetic significance has a pronounced character (rhythmic gymnastics, synchronized swimming, freestyle, cheerleading, aesthetic gymnastics, etc.). It was revealed that due to the modern trends in the development of the art of choreography and technical and aesthetic sports, their mutual integration will continue to take place, which will contribute to the emergence of new sports and trends in choreographic art.

Key words: *integration; art; choreography; technical and aesthetic types; sport.*

Актуальність теми дослідження. Інтеграція, синтез мистецтва та спорту мають давню традицію, яка бере свій початок з часів Стародавньої Греції. У сучасному світі мистецтво та спорт настільки зблизилися, що тепер важко сказати, чого більше в балетних спектаклях – спорту, акробатики чи хореографії, а у виступах спортсменів – мистецтва чи спорту? Відповідь на це питання турбує науковців, теоретиків і практиків, однак дотепер не знайшлося і швидше за все не знайдеться обґрунтованих аргументів на користь якогось її варіанту.

Уперше спроби такого об'єднання були зроблені у Стародавній Греції, яка залишила нам безсмертні твори в усіх галузях мистецтва. Досить згадати про слова одного з найвідоміших філософів античного світу – Платона, який сказав, що Бог дав людині дві здібності: музику і гімнастику, для темпераменту і для прихильності до мудрості, щоби вони об'єдналися у гармонії, і слід кожному з них підтягувати і відпускати, поки вони не будуть звучати узгоджено, як цього і вимагається (Алексанян і Коюмджян, 2016).

Довгим і суперечливим був шлях інтеграції мистецтва хореографії та різних видів спорту, пошук спільних рис, взаєморозуміння, взаємозбагачення. Більше як півстоліття боролися представники «чистого стилю» за відокремлення мистецтва від спорту, а спорту від мистецтва. Однак аналіз тенденцій розвитку кожного з них свідчить, що у сучасному світі ця інтеграція, взаємопроникнення і синтез будуть відбуватися й надалі, сприяючи появі нових напрямків мистецтва і нових видів спорту. У зв'язку з цим, на наш погляд, цікаво буде здійснити аналіз шляхів, що сприяють інтеграції мистецтва та спорту, на прикладі хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту. Такій вибір обумовлений історичними аспектами виникнення обох видів діяльності людини, естетичним початком, значенням виразності, подібним засобам і методам навчання і виховання, переліком структурних груп і подібністю техніки виконання рухів, наявністю наперед складеної програми дій (композиції), способам музичного супроводу, вимогами до морфо-функціональних і фізичних показників, оформленням виступів, костюмів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема інтеграції спорту мистецтва не нова, однак особливе значення вона набула у теперішній час. Вчені-теоретики разом з істотною різницею між ними змогли знайти багато спільного, що змушує вирішувати питання про можливість інтеграції, синтезу, взаємопроникнення цих елементів культури для подальшого їх розвитку і взаємозбагачення (Самусенкова, 1995; Столяров і Самусенкова, 1996; Królíca, 2006). Серед найбільш недосліджених аспектів цієї проблеми *В. І. Самусенкова* (1995) виділяє власне педагогічний, наголошуючи, що активні заняття мистецтвом або спортом призводять до розриву між духовним і фізичним розвитком людини. Як вважає автор, захоплення мистецтвом, сприяючи духовному розвитку особистості, можуть викликати погіршення її здоров'я, а активні заняття спортом – до збіднення духовного світу людини.

На думку відомого вченого В. Столярова та В. Самусенкової (1996), якщо під мистецтвом розуміти високий рівень професійної майстерності у будь-який (в тому числі й спортивній) діяльності або її естетичний характер, то спорт можна вважати мистецтвом. Однак принципова відмінність у цих двох головних ланках сучасної культури в тому, що в спорті не ставиться завдання створення цілісного художнього образу.

Серед численних спроб інтеграції спорту і мистецтва важливе місце займають такі, що мають на меті нівелювання різниці між ними на основі естетичного і духовного потенціалу спорту (Самусенкова, 1995; Столяров, Самусенкова, 1996; Królíca, 2006). Так виникли нові види спорту, в яких естетична значимість

має яскраво виражений характер, наприклад: художня гімнастика, синхронне плавання, фрістайл, черлідінг, естетична гімнастика та ін., які відносяться до групи техніко-естетичних.

Крім цього спроби інтеграції пов'язані з пошуком шляхів взаємозбагачення мистецтва і спорту. Підтвердженням цього автори називають, з однієї сторони, використання досвіду і засобів пластичних мистецтв (хореографії) у техніко-естетичних видах спорту, а з другої, – вплив спорту на моду в одязі, зачісках, хореографічне мистецтво (Алексанян, Коюмджян, 2016; Никифорова, Клочкова, Лаврухина, 2010).

Таким чином аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що інтеграція мистецтва і спорту відбувається у різних ланках сучасної культури, однак найбільше всього цей синтез помітний у хореографічному мистецтві і техніко-естетичних видах спорту, де він зрештою і викликає найбільше усього суперечностей.

Мета дослідження – проаналізувати шляхи інтеграції хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту у світлі сучасних тенденцій їх розвитку.

Виклад основного матеріалу. На основі аналізу науково-методичної та спеціальної літератури, вивчення документальних матеріалів і відеоаналізу виступів провідних майстрів балетної сцени, виступів і практичних занять танцювальних колективів народного, сучасного, естрадного танців, виступів на змаганнях і участі у тренувальних заняттях представників спортивної еліти з художньої, спортивної, естетичної гімнастики, спортивної акробатики, бальних спортивних танців тощо були визначені відмінності та спільні риси у цих двох головних ланках сучасної культури – мистецтві та спорті.

У рамках цього дослідження не будемо детально зупинятися на спільних історичних аспектах виникнення хореографічного мистецтва і видів спорту, у яких вимагається прояв культури і виразності рухів, оскільки він детально описаний у історичних та академічних виданнях.

В основі діяльності спортсменів, так само як представників різних видів мистецтв лежить естетичний початок. Однак для аналізу шляхів, що об'єднують ці два види діяльності людини, було обрано мистецтво хореографії та техніко-естетичні види спорту (художню, спортивну, естетичну гімнастику, фігурне катання, спортивну акробатику, синхронне плавання тощо). Така назва виділених видів спорту найбільш відповідає їх сутності, оскільки свідчить про необхідність досягнення високого рівня технічної майстерності на тлі обов'язкового прояву естетичних, виразних компонентів і культури рухів. Саме в них найбільше акумулюється пріоритет у демонстрації фізичних, емоційних, технічних, музичних та інтелектуальних можливостей людини.

Сучасний балет – це синтез класичної хореографії, циркового мистецтва, акробатики, складних підтримок і пірамід, елементів вільної пластики, специфічних вправ художньої і спортивної гімнастики, до якого органічно увійшли пластичні елементи модерн-танцю та його численних напрямів і стилів. Достатньо подивитись сучасний балет «Лебедине озеро» у постановці китайських

майстрів сцени, щоби задатися питанням: що перед нами балет, цирк або спорт? А виконавці головних ролей – це артисти балету, які бездоганно володіють технікою складних акробатичних вправ, підтримками і вольгтіжними елементами чи акробати, які мають відмінну балетну підготовку? Можуть викликати спори і суперечливі думки «маленькі лебеді» – жаби, які танцюють свій танець, стоячи на на руках; або лібрето, у якому представлені усі види циркового мистецтва. Однак цей «інтегрований балет» має право на існування, він захоплює майстерністю акторів і виконавців, дивує зовсім новою інтерпретацією відомого сюжету, незвичним амплуа багатьох артистів.

Сучасні техніко-естетичні види спорту стають дедалі більше «мистецькими», що регламентується правилами змагань, видовищністю, музичним оформленням, костюмами. Спортсменам уже недостатньо показати надскладні, ризиковані, оригінальні та унікальні елементи в умовах жорсткої конкуренції, необхідно проявити високий рівень художніх, мистецьких здібностей, відтворити усе це у змагальній композиції, що складена за всіма законами балетмейстерського мистецтва (Сосина, 2009). Саме досконала складена композиція у техніко-естетичних видах спорту часто вирішує остаточний результат змагань. Для оцінювання техніки і артистичності виконання змагальних композицій у цих видах спорту задіяні дві бригади суддів, які за різними критеріями визначають виконавську майстерність спортсменів. Цікаво, що до критеріїв артистичного виконання композиції спортсменів входять показники, які мають велике значення й в хореографічному мистецтві, визначають видовищність і оригінальність постановки, а також артистичність її виконавців. До них у різних техніко-естетичних видах спорту відносять: музикальність, ритмічність, (узгодженість рухів з темпом і ритмом музики), танцювальність, ілюстративну та емоційну виразність, вміння створювати емоційно-руховий образ, елегантність, амплітудність, чистоту і точність рухів та ін.

Для досягнення високого рівня виконавської майстерності у хореографії та техніко-естетичних видах спорту використовують подібні методи навчання і виховання (наочний, словесний, практичний) та їх методичні прийоми; аналогічні засоби, серед яких виділяють стрибки, піруети, рівноваги, елементи вільної пластики та ін. При цьому у цих видах діяльності людини можна використовувати одні й ті самі або зовсім різні засоби й методичні прийоми формування рухових навичок, розвитку фізичних якостей і здібностей, або, навпаки, запозичати їх у незмінному виді як найбільш ефективні. Відомо, що спорт, для якого характерною рисою є змагальна діяльність, у більшій мірі може використовувати ігровий і змагальний метод навчання та тренування. Однак такі ж методи цілком прийнятні у дитячих танцювальних колективах як ефективні та емоційні. Прикладом можуть бути змагання («батли»), які стали популярними серед представників сучасного танцювального напрямку брейк данс.

В обох видах діяльності неможливо досягнути майстерності без використання класичного екзерсису біля опори і на середині залу. І хоча спосіб виконання багатьох хореографічних елементів має свою специфіку, що залежить від особливостей діяльності спортсменів у тому чи іншому виді спорту або

танцюристів у визначеному жанрі або стилі, загальні риси техніки притаманні обом видам, а основним критерієм якості і ефективності виконання служить чистота, легкість, невимушеність, природність і виразність. Більше того, сучасна техніка виконання багатьох хореографічних елементів настільки змінилася за рахунок інтеграції спортивної техніки, що важко сказати, хто перший її започаткував. Наочним прикладом цього факту може бути техніка виконання стрибків, яка в балеті набула «спортивної» амплітудності, а в спорті – ознак «чоловічої складності».

У художню гімнастику активно впроваджувалися елементи циркового мистецтва (жонглювання різними предметами: м'ячами, булавами, обручами), копіювалася техніка володіння цими предметами. В балеті або інших видах хореографії спостерігалася подібна ситуація, коли в них почали впроваджуватися елементи акробатики та гімнастики. Однак слід зазначити, що таке взаємопроникнення повинно мати певні границі, що обмежені особливостями професії артистів балету або танцюристів, а також правилами змагань з видів спорту. Наприклад, правилами змагань з окремих техніко-естетичних видів спорту забороняється заміна спортивної складовою композиції танцем, а використання танцювальних елементів більше як у половині композиції призводить до її не зарахування або суттєвих знижок в оцінці за виступ. Можливо для того, щоби частково «подолати» таку ситуацію, виникли і продовжують виникати нові дещо модернізовані види спорту, які відносяться до техніко-естетичних: танцювальна аеробіка, черлідінг, джаз-гімнастика, синхронне плавання, естетична гімнастика, спортивний рок-н-рол, фрістайл та ін. Саме в них у найбільшій степені прослідковується феномен інтеграції різних видів хореографії, акробатики, спортивної та художньої гімнастики, плавання, лижного спорту та ін. Виконання таких вправ у різному середовищі (вода, лід, сніг, повітряний простір, спеціальне покриття) підвищує можливості спортсменів, сприяє появі нових видовищних елементів і вправ.

Крім того, не можна не погодитися з тим, яке значення мають рухові навички, які опановують артисти танцювального жанру в процесі вивчення елементів спорту (художньої і спортивної гімнастики, акробатики, стрибків на батуті). Так само й спортсмени – в процесі хореографічної підготовки оволодівають новими формами рухів, виразністю, відточують свою майстерність, формують правильну поставу, що сприяє підвищенню спортивного результату. Підготовка танцюристів і спортсменів базується переважно на класичній основі, однак в обох видах діяльності обов'язковим є вивчення історико-побутового, народно-сценічного, бального і сучасного танців. Причому це задекларовано у навчальних програмах з видів спорту і програмах для дитячих танцювальних колективів і хореографічних шкіл. Збагачення рухового арсеналу новими вправами, формування нових рухових вмій і навичок із споріднених видів рухової діяльності дозволяє танцюристам і спортсменам вдосконалювати виконавську майстерність, розвивати необхідні для цього фізичні якості і рухові здібності.

Особливістю хореографічних та спортивних композицій у техніко-естетичних видах спорту є наперед створені балетмейстером або тренером-

хореографом композиції, які після багаторазового повторення оцінюються глядачами і суддями. В спорті говорять, що вони мають «програмний характер», що означає незмінність послідовності дій, комбінацій, елементів. Усі композиції виконуються під музичний супровід, який має відповідати характеру, стилю, жанру композиції, а в спорті – ще й суворо визначеному часу. Високохудожня музика у поєднанні з танцювальними вправами, оригінальні композиційні ідеї – усе це об'єднує хореографію і сучасні техніко-естетичні види спорту.

Неможливо незгадати у контексті визначеної проблеми про вимоги до фізичного розвитку артистів хореографічного жанру і представників техніко-естетичних видів спорту. Відомі випадки, коли дівчинка, відібрана до занять художньою або спортивною гімнастикою, ставала солісткою балету, демонструючи чудову розтяжку і техніку виконання хореографічних па (наприклад, Сільвія Гіллем), і, навпаки, закінчивши хореографічну школу, – гімнасткою світового рівня (Ірина Дерюгіна). Як для занять хореографією, так і для вибору техніко-естетичних видів спорту необхідно мати відповідну будову тіла, високий рівень розвитку гнучкості, координації, музикальності, вестибулярної стійкості. Слід зазначити, що викладачі хореографії часто мають проблеми з розвитком необхідних фізичних якостей учнів. З цими завданнями можна успішно справитися, використовуючи методiku, яка досконало розроблена і апробована в техніко-естетичних видах спорту (Алексанян, Коюмджян, Шарина, 2016; Сосина, 2009).

Вирішуючи поставлену перед дослідженням мету, хотілося зупинитися й на еволюції костюму, який у виступах сучасних танцюристів і спортсменів займає неабияке місце. Яскраві, оздоблені камінцями купальники, короткі спіднички, трико, відповідні зачіски та аксесуари – усе це результат взаємопроникнення і збагачення спорту і хореографії.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що зроблено детальний аналіз факторів, що визначають можливі шляхи їх інтеграції, які обумовлені історичними аспектами виникнення обох видів діяльності людини, естетичним початком, значенням виразності, подібним засобам і методам навчання і виховання, переліком структурних груп і подібністю техніки виконання рухів, наявністю наперед складеної програми дій (композиції), способам музичного супроводу, вимогами до морфологічних, функціональних і фізичних показників, оформленням виступів, костюмів тощо.

Таким чином, аналіз, зроблений на матеріалі хореографії та техніко-естетичних видів спорту, дозволив визначити можливі шляхи їх інтеграції, що буде сприяти подальшому розвитку та взаємозбагаченню.

Висновки. Виконано аналіз шляхів, що сприяють інтеграції мистецтва та спорту, на прикладі хореографічного мистецтва та техніко-естетичних видів спорту. Такій вибір обумовлений історичними аспектами виникнення обох видів діяльності людини, естетичним початком, значенням виразності, подібним засобам і методам навчання і виховання, переліком структурних груп і подібністю техніки виконання рухів, наявністю наперед складеної програми дій (композиції), способам музичного супроводу, вимогами до морфо-функціональних і фізичних показників, оформленням виступів, костюмів тощо.

Сучасні тенденції розвитку мистецтва хореографії та техніко-естетичних видів спорту свідчить, що й надалі відбуватиметься їх взаємна інтеграція, що сприятиме появі нових видів спорту і напрямів хореографічного мистецтва.

Бібліографічні посилання

- Алексанян С., Коюмджян Е., Шарина О. *Средства и методы хореографии в танцевальной аэробике : учеб.-метод. пособие*. Екатеринбург : Уральский университет, 2016. 110 с. URL : <http://www.iprbookshop.ru/65986.html> (дата звернення 5.02.2018).
- Кудашов В., Кудашова Л. Роль эстетических видов спорта при создании художественного образа в спортивно-художественных представлениях. *Международная научная конференция, посвященная 75-летию художественной гимнастики, 6 ноября 2009 г., Санкт-Петербург* : сборник статей / Национальный государственный университет физической культуры спорта и здоровья им. П. Ф. Лесгафта. Санкт-Петербург, 2010. С. 19–27.
- Никифорова А., Клочкова А., Лаврухина Г. Гимнастика как неотъемлемая часть в подготовке артистов балета : *Международная научная конференция, посвященная 75-летию художественной гимнастики, 6 ноября 2009 г., Санкт-Петербург* : сборник статей / Национальный государственный университет им. П. Ф. Лесгафта. Санкт-Петербург, 2010. С. 39–43.
- Самусенкова В. *Интеграция спорта с искусством как социально-педагогическая проблема*: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Российская государственная академия физической культуры. Москва, 1995. 166 с.
- Сосина В. *Хореография в гимнастике : учеб. пособие для студ. вузов*. Киев, Олимпийская литература, 2009. 135 с.
- Столяров В., Самусенкова В. Современный спорт как феномен культуры и пути его интеграции с искусством (теория, методологические подходы, программы). *Спорт и искусство: альтернатива – единство – синтез? (Духовность. Спорт. Культура. Вып. 3)* : сб. / сост. и ред. В. Столяров. Москва : Российская академия образования, Гуманитарный центр «СпАрт» Российского государственного университета физической культуры, 1996. С. 49–178.
- Królica A. *Teatr tanca: geneza nowej formy sztuki teatralnej*. Kraków, 2006. 140 s.

References

- Aleksanyan, S., Koyumdzhyan, Ye. & Sharina, O. (2016). *Sredstva i metody khoreografii v tantsevalnoy aerobike* [Means and methods of choreography in dance aerobics]. Ekaterinburg: Uralskii univesitet [in Russian].
- Kudashov, V. & Kudashova, L. (2010). Rol esteticheskikh vidov sporta pri sozdanii khudozhestvennogo obraza v sportivno-khudozhestvennykh predstavleniyakh [The role of aesthetic sports in creating an artistic image in sports and art performances]. *Mezhdunarodnaya nauchnaya konferentsiya, posvyashchennaya 75-letiyu khudozhestvennoy gimnastiki, 6 noyabrya 2009 g., Sankt-Peterburg* : sbornik statey. Lesgaf National State University of Physical Education, Sport

- and Health. St. Petersburg, pp. 19–27 [in Russian].
- Nikiforova, A., Klochkova A., & Lavrukhina, G. (2010). *Gimnastika kak neotemlemaya chast v podgotovke artistov baleta* [Gymnastics as an integral part in the preparation of ballet dancers]. *Mezhdunarodnaya nauchnaya konferentsiya, posvyashchennaya 75-letiyu khudozhestvennoy gimnastiki, 6 noyabrya 2009 g., Sankt-Peterburg : sbornik statey*. Lesgaft National State University of Physical Education, Sport and Health. St. Petersburg, pp. 39–43. [in Russian].
- Samusenkova, V. (1995). *Integratsiya sporta s iskusstvom kak sotsialno-pedagogicheskaya problema* [Integration of sport with art as a social and pedagogical problem]. Candidate's thesis. Moscow. 166 p. [in Russian].
- Sosina, V. (2009). *Khoreografiya v gimnastike: ucheb. posobie dlya studentov vuzov* [Choreography in gymnastics : textbook for university students]. Kiev: Olimpiyskaya literatura [in Russian].
- Stolyarov, V. & Samusenkova, V. (1996). *Sovremennyy sport kak fenomen kultury i puti ego integratsii s iskusstvom (teoriya, metodologicheskie podkhody, programmy)* [Modern sport as a phenomenon of culture and ways of its integration with art (theory, methodological approaches, programs)]. *Sport i iskusstvo: alternativa – edinstvo – sintez?* (Dukhovnost. Sport. Kultura. Vyp. 3). Moscow: Russian Academy of Education, Humanitarian Center “SpArt” of the Russian State University of Physical Culture, 49–178 [in Russian].
- Krolica, A. (2006). *Teatr tanca: geneza nowej formy sztuki teatralnej* [Dance Theater: the genesis of a new form of theatrical art]. Kraków [in Polish].

© Sosina B. Yu., 2018

Стаття надійшла до редакції 8.02. 2018.

УДК 792.8+75.054

ТВОРЧИСТЬ ЄВГЕНА ЛИСИКА ТА БАЛЕТНИЙ ТЕАТР

Дем'янчук Андрій Львович,

<https://orcid.org/0000-0002-3399-4537>

кандидат мистецтвознавства, доцент,

Львівський національний університет імені Івана Франка,

Львів, Україна

demianchukart@gmail.com

Мета дослідження – висвітлити аспекти формування творчої манери видатного львівського сценографа Євгена Лисика, його унікального стилю і техніки виконання значної частини монументально-живописних полотен як невід'ємної складової балетних вистав. **Методологія.** У дослідженні застосовано комплекс методів, а саме: історичний, порівняльний, типологічний, метод аналізу та узагальнень, описовий, візуальний, іконографічний (принципи та методи зображення); технологічний; документальний; художньо-стилістичний